

Gurba, Jan / Malejew, Jurij M.

Igor Stanisławowicz Pioro (1948-2005)

Archeologia Polski Środkowowschodniej 8, 424-425

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JAN GURBA, JURIJ M. MALEJEW

IGOR STANISŁAWOWICZ PIORO (1948-2005)

4 stycznia 2005 r. zmarł w Kijowie w wieku 57 lat kandydat (= doktor) nauk historycznych Igor S. Pioro, emerytowany starszy pracownik naukowy Katedry Archeologii i Muzealnictwa Kijowskiego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki, wybitny badacz archeologii Krymu okresu późnorzymskiego i wczesnego średniowiecza¹.

I. Pioro urodził się w polskiej rodzinie 18 lutego 1948 r. w Berdyczowie, obw. Żytomierz. W 1966 r. podjął studia na Wydziale Historycznym Kijowskiego Uniwersytetu. W latach studenckich brał udział w prowadzonych przez prof. Łazara M. Sławina (1906-1971), kierownika Katedry Archeologii i Muzeologii – badaniach antycznej Olbii (1967), oraz przez prof. Jewgena W. Wejmarna (1905-1990) z krymskiego oddziału Instytutu Archeologii Akademii Nauk USRR² – średniowiecznego miasta Mangup na Krymie (1968-1974). I. Pioro uważał prof. J. Wejmarna, wieloletniego badacza Mangupu, za swojego nauczyciela i Mistrza; on pokierował zainteresowaniami młodego studenta historii archeologią Krymu.

W sierpniu 1968 r. w ramach Międzynarodowego Obozu Studentów Archeologii I. Pioro uczestniczył razem z Jurijem Malejewem w kierowanych przez doc. Jerzego Kmiecnińskiego badaniach w Odrach³. Po ukończeniu studiów z odznaczeniem w 1971 r., nadal uczestnicząc w pracach w Mangupie, został przyjęty na aspiranturę przy Katedrze, z którą związał się na całe życie. Po ukończeniu aspirantury pracował w Katedrze na stanowisku pracownika naukowo-badawczego (1974-2002). W latach 1976-1993 kierował pracami archeologicznymi na terenach nowych inwestycji budowlanych w stepowej części Ukrainy. W wyniku tych prac uratowano przed zniszczeniem i przebadano 262 kurhany, zawierające łącznie ponad 2000 pochówków z epoki

brązu, wczesnej epoki żelaza oraz koczowników średniowiecznych.

Niezależnie od pracy terenowej, której poświęcał rocznie 5-6 miesięcy, I. Pioro pracował nad zagadnieniami, które zafascynowały go jeszcze w latach studenckich⁴, historią i archeologią Krymu okresu późnorzymskiego i wczesnośredniowiecznego, tworzenia się etnicznego składu mieszkańców półwyspu w czasach wtargnięcia Gotów i Hunów, władztwa Imperium Bizantyjskiego i przyjscia Chazarów. Problematyce tej poświęcił ponad pięćdziesiąt prac i przyczynków⁵. Odważne hipotezy etniczne autora, niezgodne z dozwolonym w okresie radzieckim szablonem ideologicznym i historycznym, stały się powodem, że jego rozprawa kandydacka⁶ została obroniona dopiero w 1989 r., a jej zatwierdzenie nastąpiło w 1992 r.

Najbardziej znaną pracą I. Pioro jest powstała na bazie tej rozprawy, monografia „Krymskaâ Gotiâ”, wydana własnym sumptem autora w roku 1990⁷. Monografia stanowiła wyniki jego wieloletnich badań nad skomplikowanymi zagadnieniami etnicznej historii Krymu, rozpatrywanymi na szerokim tle procesów zachodzących na terenach północnego Przyczarnomorza. Na podstawie źródeł pisanych i archeologicznych autor uściślił chronologię wielu krymskich cmentarzysk i grodzisk, oraz przedstawił próbę rozwiązania problemu lokalizacji „krymskiej Gocji” na obszarze południowo-zachodniego Krymu, włącznie z południowym

⁴ Ī. S. Pioro, *Osnovni pâ rann'oseredn'ovičnoï arheologii pivdenno-zahidnogo Krimu*. „Visnik Kiïvs'kogo universitetu, seriâ istorii”, vip. 12, 1970, s. 96-99.

⁵ Por. Ū. M. Maleev, Ī. S. Pioro, *Bibliografičnij pokažčik naukovih prac' spivrobotnikiv Kafedri Arheologii ta Muzeeznavstva*. Kiïv 1996, s. 53-57.

⁶ I. S. Pioro, *Problemy etničeskoj istorii naseleniâ Kryma v pozdnerimskij period i rannee srednevekov'e*. Kiev 1989.

⁷ I. S. Pioro, *Krymskaja Gotiâ. (Očerki etničeskoj istorii Kryma v pozdnerimskij period i rannee srednevekov'e)*. Kiev 1990. M.in. praca ta znalazła się w zestawieniu zalecanej literatury w podręczniku akademickim – Ī. S. Vinokur, D. Â. Telegin, *Arheologią Ukraïni*. Ternopil' 2004, s. 477.

¹ G. Mezenceva, *Doslidniki arheologii Ukraïni*. Černiğiv 1997, s. 146; *Pam'âti Īgora Stanislavoviča Pioro*. „Arheologią”, 2005: 1, s. 115.

² G. Mezenceva, tamże, s. 165.

³ Por. Ū. M. Maleev, Ī. S. Pioro, *Perša mižnarodna arheologična ekspediciâ „Odra – 1968”*. „Visnik Kiïvs'kogo universitetu, seriâ istorii”, vip. 11: 1969, s. 81-82.

wybrzeżem, i połączenia jej centrum administracyjnego z Mangupen. Analiza źródeł pozwoliła mu na rekonstrukcję procesu przeniknięcia na obszary północnego Przyczarnomorza i Krymu dawnych Germanów, zwłaszcza Gotów i Gepidów. Stwierdził ściśle związki mieszkańców Chersonesu z plemionami wieloetnicznego związku gockiego, określił miejsca dyslokacji wojska rzymskiego. Na szczególną uwagę zasługuje rozdział o sarmacko-alańskim osadnictwie. Praca, w której – jak piszą recenzenci – „zburzył dotychczasowe poglądy”, jest ważnym wkładem do badań nad historią Krymu⁸.

---

⁸ Por. /rec./ V. M. Zubar', D. N. Kozak: „Arheologią”, 1992: 1, s. 127-131.

Doc. dr Jan Gurba
Ul. M. Curie-Skłodowskiej 58 m. 2
20-029 Lublin

W latach 80. dała znać o sobie ciężka choroba, która zmusiła go do chodzenia o lasce, a w 2002 r. do odejścia na rentę inwalidzką, nie przerywając pracy naukowej⁹.

Pamięć o Nim zostanie na zawsze w sercach Jego polskich i ukraińskich kolegów i przyjaciół oraz w pracach badaczy korzystających z Jego dorobku.

---

⁹ *Nota bene* wnikliwie zrecenzował wydaną w Lublinie pracę B. Magomedowa (Magomedov B. V., *Černáhovskaâ kul'tura. Problema etnosa*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej 2001. – 290c. „Arheologią” 2003: 1, s. 145-149.